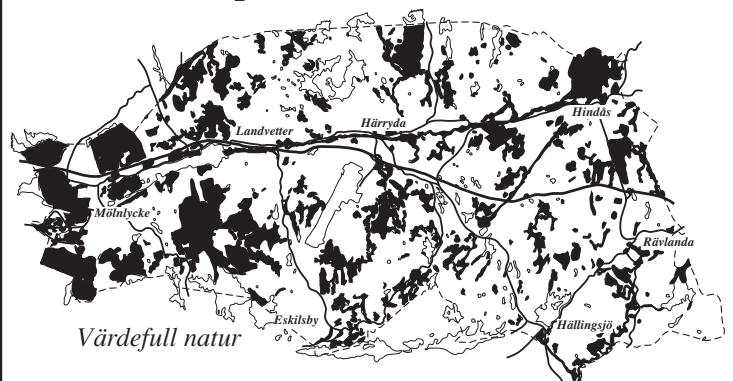

Översiktsplanen - en viktig valfråga

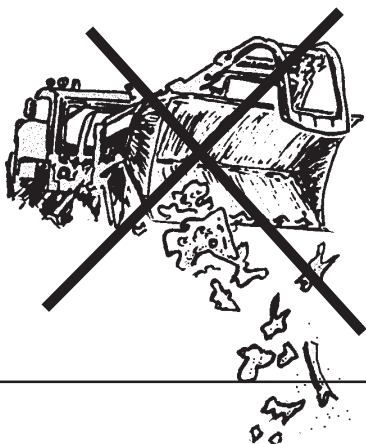
Vägförslag
väckte
folkstorm

Förslag till ny naturvårdsplan

Stopp för Landvetter Park

Den ovärderliga naturen

Jag tar mig en bit choklad och en kopp kaffe. Mmmm smakar bra. Häller vaniljsås över blåbärskakan och doften slår emot mig som en väv av välbefinnande. Kakao, kaffe, vanilj och blåbär. Allt hämtat ur naturens mångfald och skafferier. En spillkråka hörs på håll, några bin surrar, trollsländor visar luftakrobatik och ett påfågelläga slår sig ned på sensommarens sista blomma. En talgoxe landar intill och spanar förhoppningsfullt mot blåbärskakan som snart bara är några smulor stor. Ett komplext samspel med oändliga samband som sträcker sig årmiljarder bakåt i tiden där vi alla ingår beroende av den mångfald av liv som omger oss. Tar en klunk kaffe och den sista biten blåbärskaka. En amiralfjäril driver förbi med sydvästvinden och jag kommer att tänka på naturens betydelse och värde.

Ja vad är naturens värd och vem skall bestämma över dess värden? Vilket ansvar har vi alla för mångfalden och för att naturen skall få finnas kvar? Naturens värde kan givetvis mätas på olika sätt men någon slutsumma är omöjlig att få fram. Naturen är ju vårt allt, den är ju ovärderlig och dess värde saknar begränsning. Vad är luftens syre värt som exempel? Vad väljer du? All världens rikedomar eller luft med syre? Svaret är givet och då syret är ovärderligt så är även växterna som ger oss detta ovärderliga. Och vad är värdet på ett nytt bakteriedödande medel som rår på de multiresistenta bakterierna? Kanske finner vi det hos gulbenta grodan eller den i våra barrskogar växande svarta vårskålen eller dess släktingar. Om de inte försvinner innan dess. Ett sätt att försöka mäta naturens värde är att vända på frågan och titta på vad utarmningen av naturen kostar. Enligt en EU-utredningen orsakar förlusten av biologisk mångfald kostnader på 2000-5000 miljarder dollar per år! En ofattbar summa som är större än vad den senaste finanskrisen kostade när den var som värst. Men vad har detta med oss att göra, här hemma i Härrydaskogarna finns väl inga problem? Vi har ju så mycket gröna skogar - *Det ser man ju när man landar på Landvetter flygplats*, för att citera kommunalstyrelseordförande Eiserman när hon försvarade kommunens beslut att tillåta Landvetter park-projektet mitt i en unik skogsmiljö. Men tyvärr är det så att allt som ser grönt ut på håll är inte alltid så rikt på mångfald utan många av våra skogar är utarmade. Härryda är också en del av den globala utarmningen.

En utarmning som FN försökt uppmärksamma genom att utse 2010 till "Internationella året för biologisk mångfald". En utarmning som idag går 100-1000 gånger snabbare än bara för 50 år sedan. FN har satt upp målet att utarmningen skall "hejdas" till år 2010 men som det ser ut nu kommer knappast något land lyckas med detta, inte Sverige och inte Härryda. Utarmningen av den biologiska mångfalden har kallats "det glömda miljöproblemet" och det är väl så när orsakerna till problemet är så lokala. Då är det lätt att "glömma" och inte vilja se sin egen del i problemet. Så är det även inför årets val där de flesta politiker skyggar för frågan och inte vill se den. Men man får hoppas att inte väljarna glömmar, när de den 19:e går till valurnorna, utan gör sitt val utifrån naturens bästa. Det vinner vi alla på i längden.

Michael Nilsson
ordförande

Styrelse Naturskyddsföreningen i Härryda

Michael Nilsson Ordförande
Näsetvägen 16
435 39 Mölnlycke Tel: 031/ 989363
michael.nilsson@naturskyddsforeningen.se

Jan Hellenberg V Ordförande
Tubared Ekväg 9
430 63 Hindås Tel:0301/19004

Mats Sandberg Kassör
Banvägen 62
435 43 Pixbo Tel: 031/88 01 68

Christer Johansson Sekreterare
Råda Portar 74
435 32 Mölnlycke Tel:031/183241

Olavi Paldan
Ångsvägen 3
435 43 Pixbo Tel: 031/880447

Styrelsesuppleanter:

Lars Berntsson
Stenliden 2
435 37 Mölnlycke

Carin Nilsson
Näsetvägen 16
435 39 Mölnlycke Tel: 031/ 989363

Sverker Steen
Gitarrvägen 1B
435 44 Mölnlycke Tel:031/884452

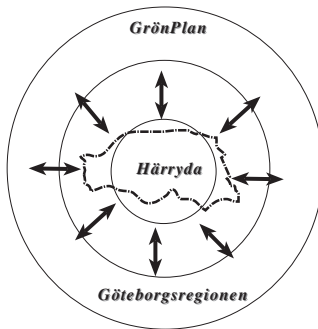
Sten Svantesson
St Håltetvägen 10
438 93 Landvetter Tel: 070/3095588

Naturskyddsföreningen i Härryda, som är en lokal krets av Svenska Naturskyddsföreningen, har ca 900 medlemmar. Föreningens arbete bedrivs på ideell basis och leds av en styrelse som väljs varje år av medlemmarna.

Grönplan: Härryda - Göteborgsregionen

Naturskyddsföreningen i Härryda har startat ett lokal-regionalt projekt kallat "Grönplan: Härryda-Göteborgsregionen". Ett projekt med syftet att kunna påverka Härryda kommuns arbete med att ta fram en naturvårdsplan och ny översiktsplan och att även få igång en naturvårdsplanering i Göteborgsregionen. Projektet är tänkt att utmynna i en "grön vision" för kommunen där man tar hänsyn till bevarande av natur och biologisk mångfald samtidigt som samhället kan utvecklas och förändras. Även frågor kring infrastruktur, bebyggelse, kollektivtrafik, verksamheter m.m. tas upp och det hela kopplas sedan till förutsättningar i de omgivande sju

kommunerna Göteborg, Partille, Lerum, Bollebygd, Mark och Mölndal. Projektet har fått ekonomiskt stöd av Naturskyddsföreningens riksorganisation och kommer att pågå under hösten 2010 och våren 2011. Samarbete kommer att sökas med Naturskyddskretsar och andra miljöföreningar i de omgivande kommunerna. Mer information om projektet kommer att finnas på vår hemsida under hösten.

Naturskyddsföreningens valgranskning 2010

Naturskyddsföreningen har gjort en granskning av riksdagspartiernas miljöpolitik inför valet 2010 som visar att regeringspartierna gått bakåt i flera viktiga miljöfrågor. Av 20 granskade frågor får regeringspartierna underkänt i elva, tveksamt i fem och godkänt i fyra. - *Vi ser ett stort glapp mellan vallöften och konkret utfall*, säger Mikael Karlsson Naturskyddsföreningens ordförande. Oppositionen klarar sig bättre där Miljöpartiet får godkänt i 17 frågor, Västernpartiet i 16 och Socialdemokraterna i nio. Granskningen visar att regeringen öppnat för hårdare exploatering av våra stränder, hävt förbudet för miljögiften dekaBDE, minskat naturvårdsanslaget för första gången i miljöpolitikens historia, slopat skatten på handelsgödsel och infört licensjakt på varg i strid med EU:s bindande regler. Hela undersökningen finner man på www.naturskyddsforeningen.se

Extra länsstämma !

Tisdag 26 oktober

Kl 18.30

Kulturhuset Fregatten

Stenungsund

(Obs Karin Åström, v.orf, Naturskyddsföreningen inleder kl. 18.00)

Naturskyddsföreningens länsförbund i Bohuslän kommer hålla en extra länsförbundsstämma. Orsaken är att föreningens ordförande Boel Lanne avgår. På den extra stämman kommer val av ny ordförande att ske. Medlemmar i Naturskyddsföreningen har rätt att delta och yttra sig. Rösträtt har de kretsar som ingår i länsförbundet. Förslag till ny ordförande kan föreslås på stämman eller lämnas till valberedningen:

Barbara Landelius tel: 031-284211
barbara.landeliuss@telia.com
Monika Rundin tel: 0303-773998
monica.rundin@telia.com

Vill Du bli medlem i Naturskyddsföreningen

- Ring 08/ 702 65 00

- Eller gå in på

www.naturskyddsforeningen.se

Vad har hänt med kommunsamarbetet?

Naturskyddsföreningen i Härryda och Härryda kommuns samhällsbyggnadssektor har sedan 2001 träffats ett par gånger om året för att diskutera naturvårdsfrågor. Detta för att naturvårdsfrågorna skall kunna komma in så tidigt som möjligt i olika kommunala planfrågor, projekt m.m. Mötena har hållits under höst och vår men nu verkar det som om intresset har svalnat från kommunens sida. Detta då inget möte har hållits sedan hösten 2008 då den förra samhällsbyggnadschefen slutade. Frågan verkar inte längre vara prioriterad trots att kommunen planerar för omfattande exploateringar och åtgärder i flera värdefulla natur- och rekreationsområden och borde vara intresserade av Naturskyddsföreningens kunskap och synpunkter. Förhoppningsvis kan samarbetet åter komma igång igen efter höstens val.

Mölnålsån central miljöfråga

Mölnålsån som rinner från Hindås till Göteborg utgör en central miljöfråga i Härryda både genom sitt läge, dess värden och den starka påverkan som ån är utsatt för. Längs ån finns ännu, särskilt i Härryda kommun, många mycket värdefulla naturmiljöer och en rik biologisk mångfald med arter som ex. öring, flodpärmussla, strömmare, kungsfiskare, mindre hackspett, flodkräfta, smal dammsnäcka, håll-lav, skuggmossa och bäckbrässa. Naturskyddsföreningen arbetar aktivt med bevarandet av åns värden genom bl a inventeringar, deltagande i Mölnålsåns vattenråd och bevakning av miljöändren.

Stora som små ekonomiska bidrag till utgivningen av Härryda Natur tas tacksamt emot. Vill du stödja tidningen sätt in ditt bidrag på Naturskyddsföreningen i Härrydass postgironummer: 378510-2. Skriv "Bidrag Härryda Natur" på talongen.

Översiktsplanen - viktig valfråga?

Lagom till valet 2010 har ett förslag till ny översiktsplan gått ut på remiss. Ett förslag för kommunens framtida utveckling som borde vara en viktig och uppmärksam valfråga. Härryda Natur har granskat exploateringsförslagen och även översiktligt* sökt svar på vad partierna för fram i dessa frågor inför valet.

Översiktsplan med grå visioner

Förslaget till en ny översiktsplan innebär mycket stor nyexploatering i Härryda kommun (fig 1.). Valet av områden har även gjort att konflikterna med viktiga natur-, friluft- och kulturintressen har blivit stora. Särskilt gäller detta kring Mölnlycke och Landvetter (fig 2) där områden som Rambo mosse - Vällsjön (1), Säteriskogen (2) Hålsjöarna-Bråtaskogen (3), Kärret (4), och Yxsjöområdet (5) hotas av omfattande exploateringar trots att områdena pekats ut för sina mycket höga natur-, friluft- och kulturvärden (kommunens egen naturvårdsplan och ett stort antal utredningar och inventeringar).

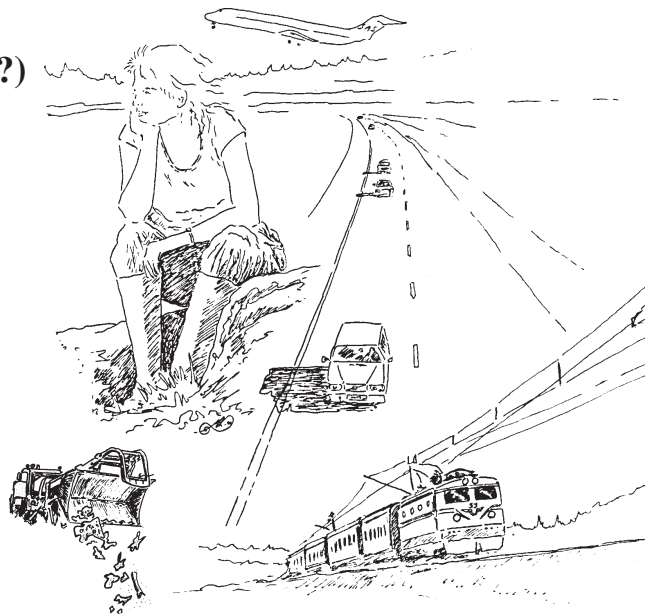
Stor naturförstörelse hotar

Om förslaget antas väntar omfattande konflikter och naturförstörelse då de värdefulla naturområdena man föreslår skall exploateras rymmer en rik biologisk mångfald med mycket skyddsvärda naturmiljöer och artförekomster. Många arter är även rödlistade och fridlysta och en del naturmiljöer är av nationellt naturvärde. Även strandskydd planeras upplösas och exploateringarna kommer att leda till stor påverkan på omgivande områden som vattendrag och sjöar.

Bristande konsekvensbeskrivning

Enligt lagstiftningen måste en ÖP innehålla en beskrivning av planens miljökonsekvenser. Den beskrivning som ges i förslaget till Härrydas ÖP är dock mycket bristfällig då det egentligen inte framgår något alls om vilka konsekvenser de omfattande markexploateringar ger. Istället hänvisas till att "miljö-

(kp)
(?) (s) (?)
(c) (v)
(mp) (m) (?)
(?) (kd) (sd)
(fp)

Hur ställer sig de politiska partierna till den nya översiktsplanen och kommunens framtida utveckling? Får vi veta det före valet?

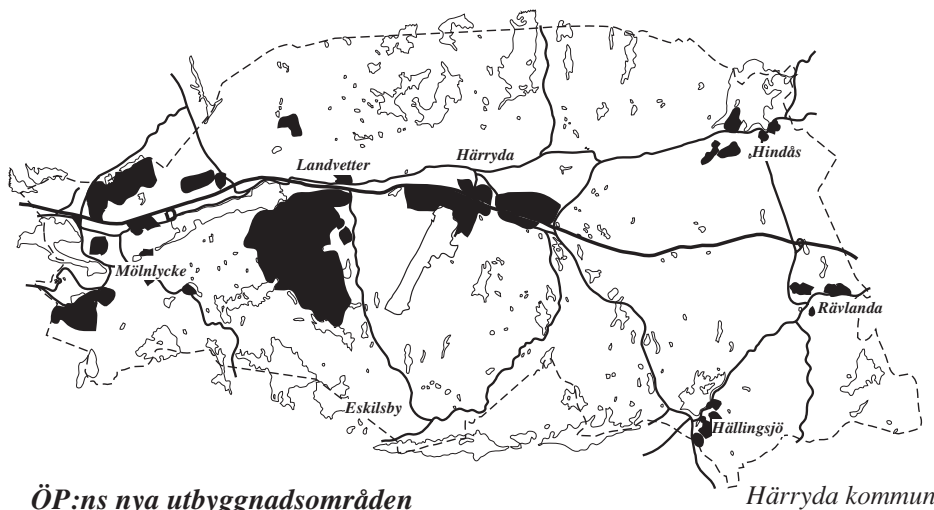

Fig.1.

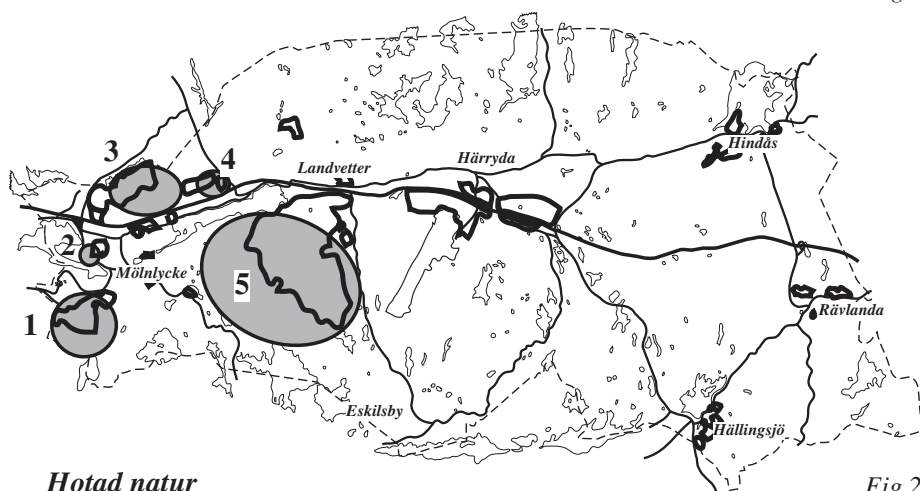

Fig.2.

Hotad natur

1. Rambo mosse - Vällsjöområdet
2. Säteriskogen
3. Hålsjöarna-Bråtaskogen
4. Kärret - Flåskebo
5. Yxsjöområdet

* Endast översiktlig genomläsning av kommunfullmäktigepartiernas hemsidor och utskick har gjorts. Vi förbehåller oss att vi kan ha missat vis information. Läsaren rekommenderas att även själva ta del av partiernas informationsmaterial.

Mer kartor och fakta

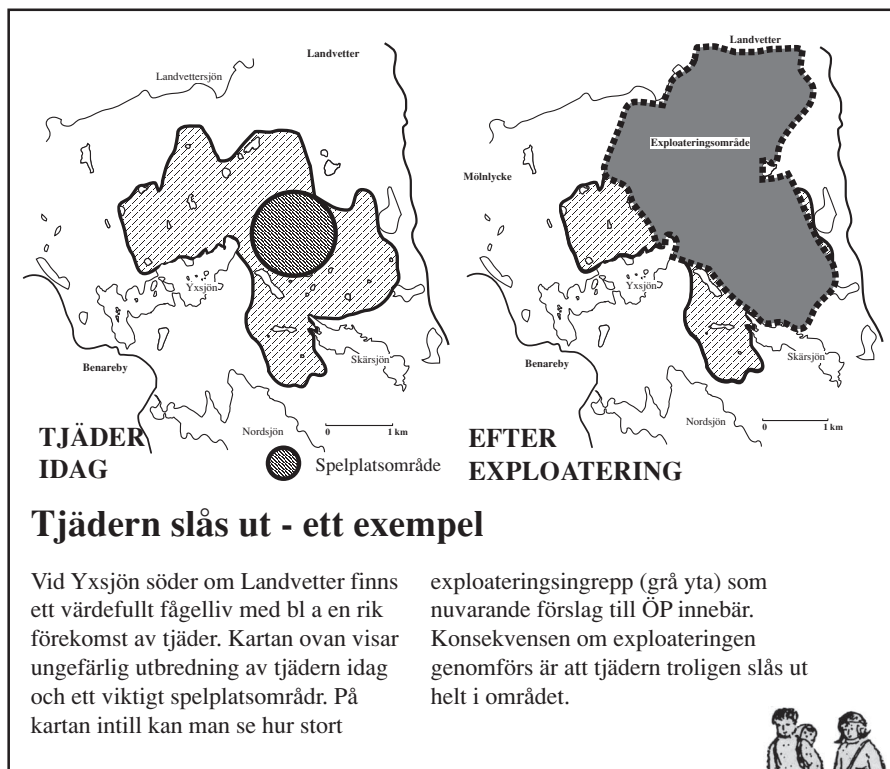
Under hösten kommer mer information om översiktsplanen och dess konflikter att läggas in på vår hemsida:

www.naturskyddsforeningen.se/harryda

konsekvenserna kommer att behandlas i ett senare skede i processen". Man erkänner att visserligen kommer oexploaterad mark att tas i anspråk men avslutar med det oförståeliga att "I förhållande till att planen inte genomförs kommer dock konsekvenserna för miljön bli mindre." Vid den avstämningen mot miljömålen man gjort har man valt att inte ta med miljömål som "Ett rikt växt- och djurliv", "Myllrande våtmarker" och "Levande sjöar och vattendrag" med hänvisning till att de inte anses påverkas av översiktsplanen. Något som är lika oförståeligt som det ovan nämnda citatet.

Vad säger partierna?

Då förslaget till översiktsplan gått ut precis lagom inför valet 2010 så borde de politiska partierna i Härryda ha redovisat sin syn på översiktsplanen och dessa konflikter. På partiernas hemsidor och i valutskick så är de dock ofta tunnt med information. Kommunpartiet (kp) och Miljöpartiet (mp) är de som är mest tydliga i frågan. Kommunpartiet föreslår som utgångspunkt för ÖP:n att "Bevarande av natur och god miljö skall prioriteras över expansion och byggande". De är även emot exploateringen vid Yxsjöområdet söder om Landvetter. Även Miljöpartiet lyfter fram frågan och skriver att "Vi vill att kommunen anpassar bostadsbyggande och exploateringar så att naturen i Härryda inte utarmas." I en insändare i HP skriver Miljöpartiet att man är emot samtliga av de kontroversiella exploateringar i värdefull natur vid Yxsjön, Bråtaskogen och Rambo mosse. Hos de båda största partierna Moderaterna (m) och Socialdemokraterna (s) finner man dock inte mycket i frågan. Moderaterna (m) går ut med budskapet att man vill att "Olika typer av grön- och rekreationsområden utvecklas". Socialdemokraterna skriver att "vi vill ha bra strövområden". Centerpartiet (c) skriver att man skall "iakta varsamhet vid byggnation". Folkpartiet (fp) skriver på sin hemsida att "miljöaspekter skall beaktas vid planering av nya bostads- och arbetsområden" vilket känns ganska handfast då de "skall beaktas". Samtidigt är begreppet

Tjädern slås ut - ett exempel

Vid Yxsjön söder om Landvetter finns ett värdefullt fågelliv med bl a en rik förekomst av tjäder. Kartan ovan visar ungefärlig utbredning av tjädern idag och ett viktigt spelplatsområde. På kartan intill kan man se hur stort

exploateringsingrepp (grå yta) som nuvarande förslag till ÖP innebär. Konsekvensen om exploateringen genomförs är att tjädern troligen slås ut helt i området.

"miljöaspekter" kanske lite otydligt och ibland kan ju dessa stå emot varandra eller en "miljöaspekt" används som argument för att exploatera. Hos Kristdemokraterna (kd), Vänsterpartiet (v) och Sverigedemokraterna (sd) har vi inte funnit någonting om frågan. Vänsterpartiet skriver dock i sitt valutskick att man tar ställning emot ÖP-förslaget att bygga en ny Säteriväg genom Säteriskogen. Nej till vägen säger även Folkpartiet, Centerpartiet, Miljöpartiet och Kommunpartiet (mer om vägfrågan på sidan 11).

Insändare ger press på partierna
Naturskyddsföreningen i Härryda har i en insändare i Härryda Posten (1/9) ställt frågan om vad partierna anser. Miljöpartiet har svarat 8/9 och förhoppningsvis kommer fler svar från partierna i HP:s sista nummer (16 september) nu före valet.

Observera att denna eftersökning av information som gjorts inte är heltäckande pga av hemsidor som ändras, länkar som är ur funktion m.m. Se därför själv på partiernas hemsidor m.m. för att söka mer information i frågan.

Mångfald som hotas

Några av de skyddsvärda arterna som hotas av ÖP-förslaget:

tjäder	granbarksnagare
nattskärva	hasselsnok
fiskgjuse	skogshare
sparvuggla	flodkräfta
duvhök	smal dammsnäcka
ormvråk	ål
bivråk	åkergröda
järpe	klockgentiana
orre	klotgräs
mindre hackspett	strandlummer
tretåig hackspett	mattlummer
nötkråka	bäckbrämsa
törnskata	knärot
trädlärka	kambräken
trana	spindelblomster
stjärtmes	skogstrappmossa
spillkråka	fällmossa
gröngöling	grov fjädermossa
talltita	kornknutmossa
rödstjärt	klippfrullania
entita	späd frullania
stenknäck	skuggmossa
stare	havstulpanlav
grå flugsnappare	mussellav
storlom	dvärgbägarlav
smålom	trollhand
fisktärna	gransotdyna
pärluggla	blomkålsvamp
kricka	smal svampklubba
storskrake	rävicka
bred paljettdykare	mo-taggsvamp
bronsbjörn	veckticka

Skicka in dina synpunkter!

Du kan senast 24 september skicka in synpunkter angående översiktsplanen. Skicka dem då till: Sektorn för samhällsbyggnad, 435 80 Mölnlycke. Hela förslaget hittar man på www.harryda.se

Naturvårdsplan ute på remiss

Samtidigt som kommunen skickade ut en ny översiktsplan på remiss så skickade man även ut ett förslag till en naturvårdsplan. En plan med många intressanta uppgifter men även med stora brister.

Glädjande höga naturvärden

Särskilt intressant och glädjande i naturvårdsplanen är den redovisning som finns av särskilt värdefull natur (fig 2). Där ser man att kommunen fortfarande har en stor förekomst av kärnområden med höga naturvärden vilket är en viktig grundförutsättning för att kunna genomföra ett lyckat naturvårdsarbete och naturvårdsplanering. En stor del av områdena utgörs dessutom av klass 1 och 2 - områden (mycket höga naturvärden av regionalt och nationellt bevarandeintresse).

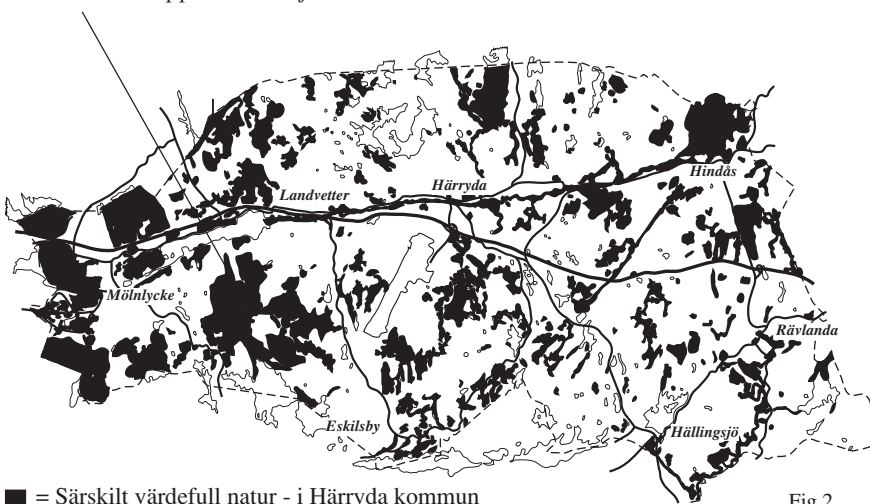
Värdefulla landskap

I planen utvecklas tanken om att man måste höja blicken och även se kommunen i ett landskapsperspektiv. Detta genom att man utifrån de dokumenterade kärnområdena med höga naturvärden pekar ut ett antal större särskilt skyddsvärda landskapsområden (fig 3). Resultatet ger en intressant bild över förekomsten av värdefull biologisk mångfald och hur den integrerar i landskapet. Tyvärr går man inte vidare och utvecklar tanken på hur man skall arbeta och utveckla bevarandearbetet i ett landskapsperspektiv. Tanken om att höja blicken stannar tyvärr upp vid kommungränsen vilket gör att många utpekade landskap känns avhuggna och man undrar vad som finns på andra sidan gränsen, om landskapet fortsätter. Frågan om att länka samman landskap och skapa gröna korridorer tas tyvärr inte heller med och det saknas även en klassning av landskapsområdena. Något som, då de är så många och täcker så stor yta, gör att det finns risk att hänsyn inte tas alls. Detta kan man se i översiktsplaneförslaget där ingen hänsyn tagits till flera viktiga landskapsområden (se sid.4. fig 2).

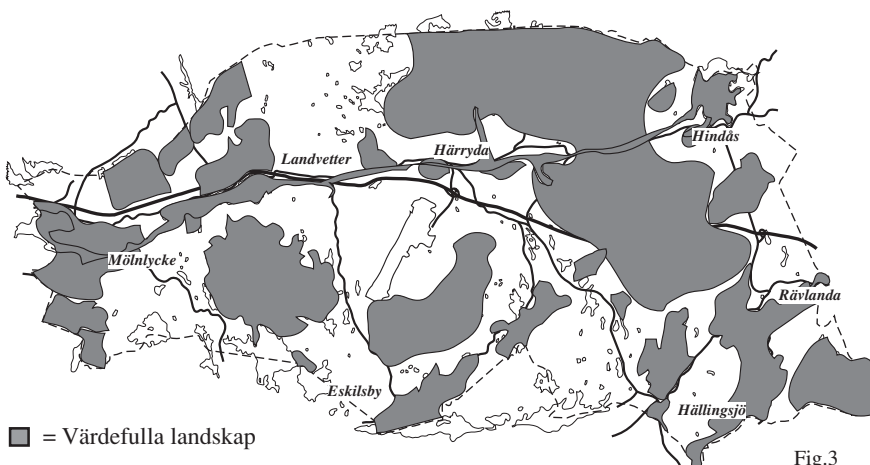
Naturskog i Yxsjö- Skärsjöområdet med mycket höga naturvärden. Uppkommen efter en större brand 1925.

Fig.1

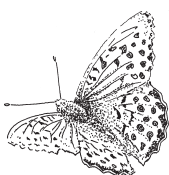
■ = Särskilt värdefull natur - i Härryda kommun (Klass 1-3, Naturvårdsplan-remiss)

Fig.2

■ = Värdefulla landskap

Fig.3

Mer om naturen och naturvårdsplanen

Under hösten kommer mer information om naturvårdsplanen, artförekomster och naturvärden att läggas in på vår hemsida:
www.naturskyddsforeningen.se/harryda

Mindre hackspett
(Nationellt rödlistad art)

Beskrivning med stora brister

I planen beskrivs kommunens olika "naturmiljöer" vilka delats in i barrskog, lövskog, ädelövrisk blandskog, våtmarker, hed-myrlövbrännekomplex, sjöar och vattendrag, odlingslandskap, kyrkogårdar och geologi. En del typiska och även särskilt skyddsvärda arter tas upp. Däremot saknas kartor över naturtypernas förekomst och uppgifter om areal m.m. Det hela blir därför ganska flytande och strukturlöst. Samma sak gäller förekomst av exempelvis rödlistade arter där det saknas sammanställning av kända arter och kartor över deras förekomst. Vissa arter borde ha kunnat plockats ut som exempel och redovisats på karta (se ex fig 4). Det saknas även diskussion eller redovisning av ansvarsarter och ansvarsmiljöer för kommunen vilket är viktigt för prioritering och planering.

Naturdatabasen intressantast

Mer intressant än själva planförslaget är egentligen den naturdatabas med beskrivning av de olika delområden som kommunen tagit fram och som ligger till grund för planen. Naturdatabasen finns dock inte med i remissmaterialet men Naturskyddsföreningen har via kommunen fått utdrag ur databasen. Efter bearbetning av materialet i vårt projekt "Grönplan Härryda-Göteborgsregionen" (se sid.3). så framkommer att totalt 356 områden finns dokumenterade med höga naturvärden. Inom dessa områden har totalt 78 olika rödlistade arter noterats varav mindre hackspett, nötkräka, nattskärpa och håll-lav noterats i flest områden. Hela 33 av de noterade arterna finns dock enbart noterade i ett område. Naturdatabasen har dock stora brister både när det gäller artförekomster, värdefulla områden och klassningar. Utöver de 78 rödlistade arter som finns i databasen känner vi till uppgifter om ytterligare ca 30 arter. Dessutom finns flera områden med höga naturvärden som ej registrerats och i flera områden bör klassningarna höjas då man saknat kunskap om naturvärden och förekomst av skyddsvärda arter.

■ = Områden med noteringar av mindre hackspett

(Källa: Härryda kommuns naturdatabas)

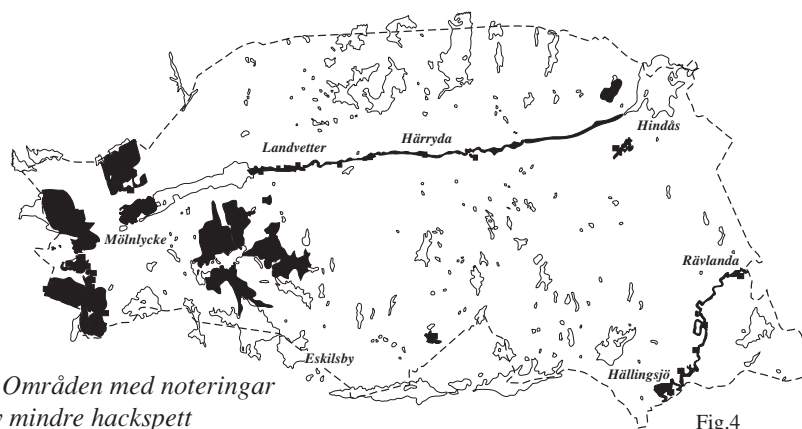

Fig.4

Hänsyn med många "undantag"

I planen föreslås att kommunens mest värdefulla natur skall delas in i fyra olika "hänsynsklasser" med förslag på hänsyn som "bör" tas vid exploateringar. Hänsynsnivå 1 omfattar områden som är klass 1, naturreservat, Natura 2000, pågående reservatsutredningar, särskilt värdefulla ängs- och betesmarker och nyckelbiotoper över fyra hektar. I dessa områden får exploatering "inte förekomma". Samtidigt urholkas hänsynen genom ett flertal undantag som för vindkraftverk, utbyggnad i Yxsjöområdet och vid S. Kullbäckstorp. Möjligheten finns även att omvärdera ett områdes klassning. Hänsynsnivå 2 omfattar områden som är klass 2, riksintressen, landskapsbildskydd, övriga värdefulla ängs- och betesmarker och nyckelbiotoper. Här bör exploateringar "undvikas". Samtidigt ges även här en mängd undantag för exploatering i riksintressen, vindkraftverk, Slambymotet, vattentäkt i Rya, S.Kullbäckstorp, Yxsjöområdet, Wendelsberg, Vällsjön och Björnmossen i Pixbo. Hänsynsnivå 3 omfattar områden som är klass 3, restaurerbara ängs- och betesmarker, värdefulla odlingslandskap och naturvärdesobjekt. Här skall exploatering föregås av detaljplan där "störst möjliga hänsyn tas till utpekade naturvärden". Inga undantag anges då detta antagligen ger helt fritt fram för exploatering. Hänsynsnivå 4 omfattar områden som klassas som "Värdefullt landskap" (se fig 3) och ingår i GR.s "Gröna kilar". Vid exploatering här skall "iaktas extra stor försiktighet med hänsyn till de speciella värden som pekas ut". Inga undantag anges då denna klassning antagligen ger helt fritt fram för exploatering.

Förslaget till hänsyn till naturvärdena urholkas alltså genom antingen många undantag eller genom låga hänsynskrav vilka ger fritt fram för exploatering. Kommunen bäddar därför i naturvårdsplanen för fortsatt exploatering inom de områden som man själva vill och har tänkt exploatera. Någon hänsyn till naturvärdena handlar det därför inte om utan mer om att man har anpassat naturvårdsplanen till översiktsplanen än tvärtom. När det gäller övriga verksamheter, utöver bebyggelse-exploatering, som kan påverka och föröda naturvärden så tas de inte alls upp i naturvårdsplanen eller i hänsynsklassningen vilket givetvis är en mycket stor brist.

Grundläggande krav uppfylls inte

För att en naturvårdsplan skall få kallas plan så bör den innehålla en planering av skydd och säkerställande, åtgärdsplan och tidplanering. I förslaget saknas allt detta. Däremot föreslås att en åtgärdsplan skall tas fram framöver. Att man valt att inte ta fram en åtgärdsplan redan nu är märkligt då arbetet pågått under tre år.

Bakvänt remissförfarande

Detta är kommunens första naturvårdsplan. Arbetet har pågått i tre år och helst borde planen ha varit klar före det att översiktsplanen gick på remiss. Då kunde den ha legat som ett färdigt underlag för översiktsplanarbetet. Nu blir remissförfarandet lite bakvänt då båda planerna går ut samtidigt.

Vill du yttra dig om planen skall du göra detta senast 24 september till: Härryda kommun, Sektorn för samhällsbyggnad 435 80 Mönlycke. Hela planen finns på www.harryda.se

Länsstyrelsen stoppade Landvetter Park

Efter flera års naturvårdskamp mot det storskaliga exploateringsprojektet Landvetter Park så kom under våren 2010 länsstyrelsens dom som innebär att detaljplanen upphävs och projektet stoppas. Grunden för beslutet var Naturskyddsföreningens överklagande som bl a pekade på projektets oförenlighet med gällande naturskyddslagstiftning.

Länsstyrelsen skriver i sitt beslut att detaljplanen inte är förenlig med Miljöbalkens artskyddsförordning. För arter som ex. nattskär, tjäder och bred paljettdykare krävs särskild dispens vilket man anser inte går att få för den nu aktuella planen. Man menar även att miljökonsekvensbeskrivningen är otillräcklig då vissa fridlysta arter inte har eftersökts i tillräcklig omfattning. Länsstyrelsen upphäver därför detaljplanen. Övriga punkter i överklagandena prövas inte.

Länsstyrelsen står upp för artskydd och artrikedom

Genom sin dom står länsstyrelsen upp för artskyddsförordningens bestämmelser vilka utgör grunden för det svenska artskyddet. Att denna lagstiftningen kommit till och innefattar så restriktiva regler bygger i grunden på EU:s olika naturvårdsdirektiv där man bl a pekar ut att EU-länderna måste införa skydd för vissa arter i sin lagstiftning. Detta som ett led i arbetet med att bevara Europas natur och biologiska mångfald. EU har även antagit ett mål om att utarmningen av den biologiska mångfalden i Europa skall ha hejdats till i år 2010. Ett mål som av allt att döma inte kommer att kunna nås vilket gör situationen allt mer allarmrande och behovet av lagstiftning och skyddsåtgärder mycket stora.

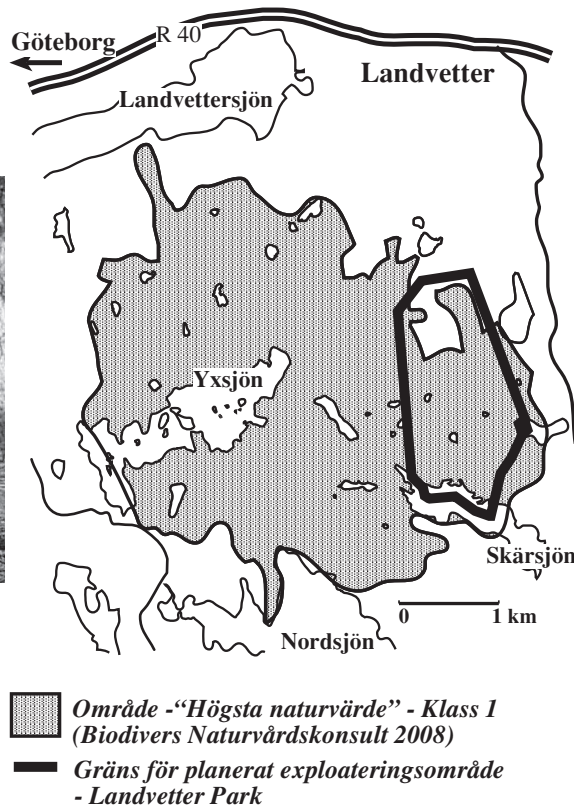
Härryda kommun överklagar

Härryda kommun låter sig dock inte bevakas av vare sig situationen för den biologiska mångfalden, av EU-direktiv, miljömål eller länsstyrelsens beslut utan har valt att överklaga till

Foto: Leif Danielsson

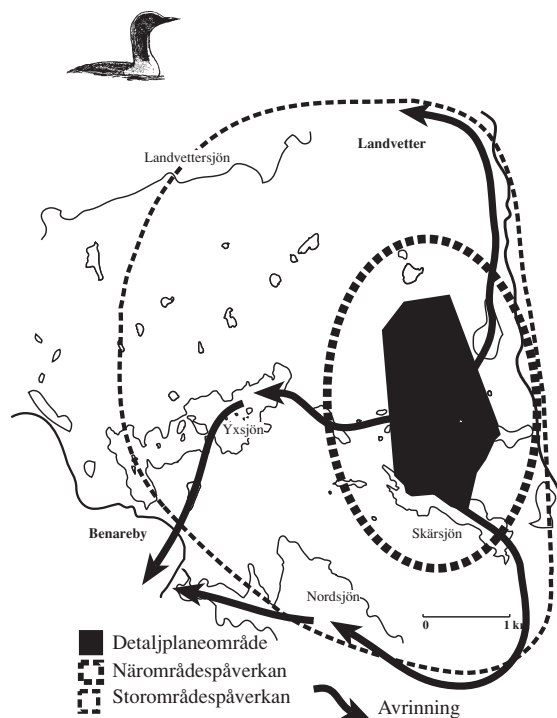
Kommunarten tjädern var en av de arter som fällde avgörandet vid länsstyrelsens beslut

regeringen. Strax före kommunens beslut kontaktades kommunen av konkursförvaltaren för Golf Engineers som menade att Härryda kunde riskera ses som ett riskfyllt område att investera i om man inte överklagade (enl GP 100308). Kommunens överklagande har kantats av ett flertal frågetecken och beslutet att överklaga har ifrågasatts om det gått riktigt till. En av de överklagande markägarna i området har skrivit till regeringen och påtalat att det under överklagandet saknas formellt beslut att överklaga. Detta då överklagandet undertecknats av kommundirektören utan att kommunstyrelsen tagit ställning.

Regeringen avgör

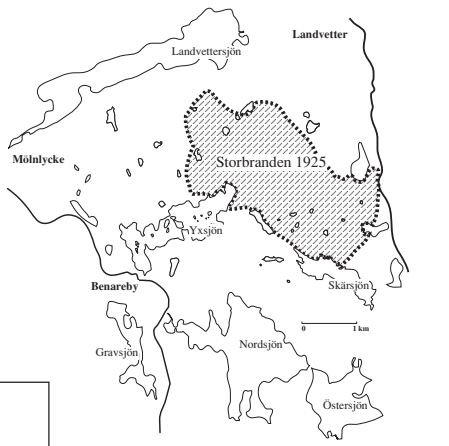
Frågan ligger nu hos regeringen som har att avgöra om länsstyrelsens beslut är riktigt. Ser man på rättsläget med liknande ärenden så har regeringen under den senaste tiden ställt sig på artskyddsförordningens sida. Exempelvis upphävde regeringen nyligen en detaljplan för en golfbana i Båstads kommun med hänvisning till brister i underlaget när det gällde fridlysta och hotade arter.

En exploatering av naturområdet norr om Skärsjön skulle få omfattande konsekvenser för miljön. Inom själva detaljplaneområdet sker givetvis störts påverkan där större delen av förekommande skogsarter försvinner och naturmiljöer fragmenteras och försvinner. Även närområdet utanför detaljplaneområdet påverkas genom störningar, och totalt sett minskat areal naturmiljö. Även storområdet påverkas på samma sätt och omgivande vatten drabbas av ökad mängd utsläpp av näringsämnen och miljögifter.

En stor del av naturvärdena vid Skårsjön är knutna till den stora skogsbrand som drog fram här 1925. Efter branden har området norr om Skårsjön fått växa upp till ett lövrikt naturskogslandskap (se fig1 sid.6). Här finns många skyddsvärda arter som ex. bivråk, orre, tjäder, nattskärria, mindre hackspett, klockgentiana, mattlummer, rävticka, veckticka och mo-taggsvamp.

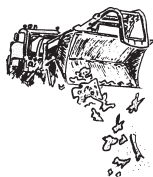

Miljöorganisationer i upp mot Landvetter Park

Över 20 miljöorganisationer under-tecknade 2008 utropet ”Rädda Skårsjöns naturområde” med vädjan till Härryda kommun att inte anta detaljplanen för Landvetter Park:

- Naturskyddsföreningen (riksorganisationen)
- Greenpeace Norden
- Sveriges Ornitologiska Förening
- Västergötlands Ornitologiska Förening
- Bohusläns Ornitologiska Förening
- Västergötlands Botaniska Förening
- Botaniska Föreningen i Göteborg
- Floraväktarna i Västergötland
- Fältbiologerna Västsvenska
- Fältbiologerna Borås
- Rädda Svartedalens Vildmark
- Göteborgs Ornitologiska Förening
- Naturskyddsföreningen i Bohuslän
- Mölndals Naturskyddsförening
- Göteborgs Naturskyddsförening
- Naturskyddsföreningen i Kungälv
- Partille Naturskyddsförening
- Lerums Naturskyddsförening
- Naturskyddsföreningen i Ale
- Lysekil-Munkedals Naturskyddsför.
- Naturskyddsföreningen i Härryda

Så här röstade politikerna i kommunfullmäktige i oktober 2008 när detaljplanen för Landvetter Park beslutades. En plan som nu upphävts av länsstyrelsen.

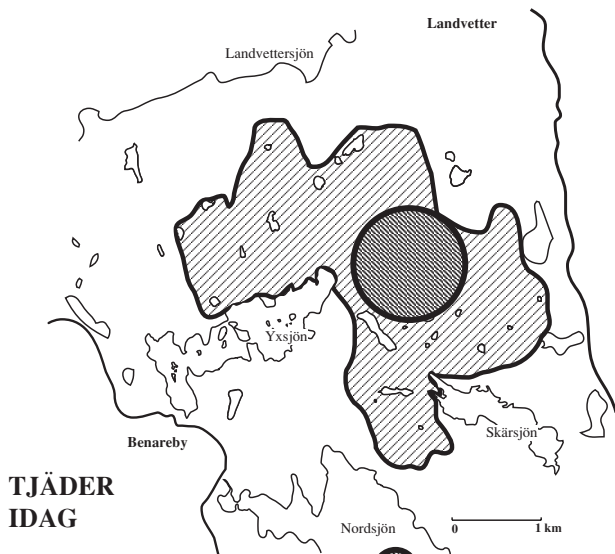

Landvetter Park-projektet:

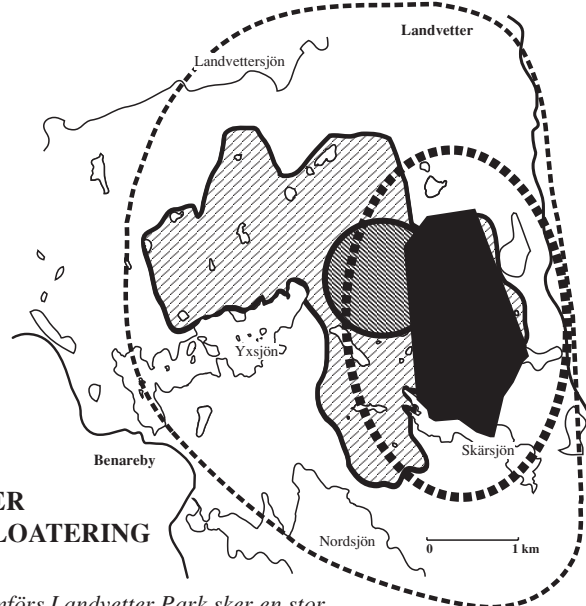
- stort exploateringsprojekt i ett skogsområde på 250 hektar söder om Landvetter där man vill bygga golf-anläggning med två 18-håls golfbanor, 150 villor, 60 småhus och ett hotell. Inom området finns idag strandskydds-områden, skog med mycket högt naturvärde och rödlistade och fridlysta arter som ex. nattskärria, mindre hackspett, tjäder, fiskgjuse, storlom, bred paljettdykare, klockgentiana, knärot, gransotdyna och mo-taggsvamp.

Så röstade politikerna om Landvetter Park:

m Annette Eiserman-Wikström	JA
m Kersti Lagerberg	JA
m Per Vorberg	JA
m Evalotta Liljenzin	JA
m Grim Pedersen	JA
m Pehter Hill	JA
m Sven Johanson	JA
m Weine Samuelsson	JA
m Karin Wickman	JA
m Hans Larsson	JA
m Bertil G Garnemark	JA
m Rodolfo Campos	JA
m Owe Willingskär	JA
c Gun Wågsjö	JA
c Hoger Karlsson	JA
c Jan Johansson	NEJ
fp Leif Persson	NEJ
fp Solveig Einarsson Lundqvist	JA
fp Hans Hofflander	JA
fp Inger Lerén	NEJ
fp Björn Björneberg	JA
kd Leif-Ove Bohlin	JA
kd Håkan Eriksson	JA
kd Bo Lindberg	JA
s Ing-Marie Samuelsson	JA
s Jan Linde	JA
s Patrik Linde	JA
s Bo Axelsson	JA
s Anna Palmér	Avstår
s Joakim Eriksson	JA
s Lennart Andersson	JA
s Siw Hallbert	JA
s Ulf-Göran Willén	JA
s Ingegerd Helén	JA
s Mats Werner	NEJ
s Ingrid Duwe	JA
s Björn Magnusson	JA
s Wiwianne Niklasson	JA
s Lena Fredriksson	JA
v Kerstin Sandberg	NEJ
v Rickard Joelsson	NEJ
mp Birgitta Olsson	NEJ
mp Marie Nilsson	NEJ
mp Lars Modin	NEJ
kp Gunnar Carlsson	NEJ
kp Peter Brych	NEJ
kp Eija Tolonen	NEJ
sd Reine Wahlberg	NEJ
fp Anders Halldén	JA

Kartan visar tjädernas utbredningsområde idag och det viktigaste spelplatsområdet

Genomförs Landvetter Park sker en stor påverkan på tjädernas utbrednings- och fortplantningsområden.

GOF gav Härryda tjäder

Göteborgs ornitologiska förening har utsett tjädern som kommunfågel för Härryda. Detta då arten har en stor del av sin viktigaste utbredning i Göteborgsregionen i vår kommun.

Remissinfarkt i Härryda

Härryda kommuns remissplanering har orsakat en "remissinfarkt" sedan man skickat ut fem utredningar och planförslag samtidigt. Det är förslag till Översiktsplan 2011, Naturvårdsplan, Grön plan, Kulturmiljöplan och Vindkraftplan som man samtliga vill ha svar på till 24 september.

Kommunen anmäld för miljöbrott

Länsstyrelsen har anmält Härryda kommun för miljöbrott sedan man utan tillstånd grävt ut en bäck vid Långetjärn söder om Mölnlycke och sänkt sjön med en halv meter. Samhällsbyggnadschefen Bertil Widén försvarar dock åtgärden och menar att "Arbetet som sådant har möjliggjort en riktig avrinning, men det blev lite för bra. Att vattennivån i sjön skulle påverkas var inget vi kunde förutse" (HP 100428).

Vattenråd utreder Mölndalsån

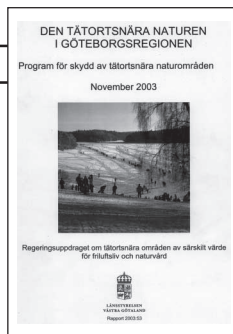
Mölndalsåns vattenråd har beslutat göra en övergripande utredning av Mölndalsåns vattensystem. Utredningen kommer efter initiativ från Naturskyddsföreningen och har fått bidrag från vattenmyndigheten och de medverkande kommunerna.

Regeringen skickade skirmossa till Eiserman

Regeringens skickade i juni ut vykort med hotade arter till Sveriges alla kommunstyrelseordföranden. Härrydas Annette Eiserman fick ett vykort med skirmossa som "kommunart" vilken enligt regeringen är en art som representerar den biologiska mångfalden i Härryda kommun. Skirmossa är idag känd från ett barrskogsområde i kommunen där den växer tillsammans med bl a håll-lav, dunmossa, skuggmossa och kambräken. Lokalen är oskyddad. Regeringen hoppas med vykortskampanjen inspirera kommunerna till ökat ansvar för bevarandet av biologisk mångfald.

Avverkning av håll-lavsmiljö

Skogsstyrelsen och länsstyrelsen har godkänt en skogsavverkning vid en håll-lavsmiljö i Risbohultområdet vid Hindås som är av riksintresse för naturvården. Naturskyddsföreningen har kritiserat avverkningen och begärt att statligt naturskydd skall inrättas för att skydda den värdefulla naturmiljön mot skada. Avverkningen utförs av Södra.

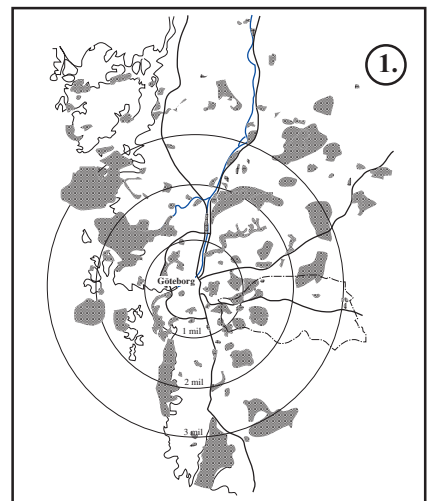

Skyddsprogrammet för värdefull tätortsnära natur i Göteborgsregionen

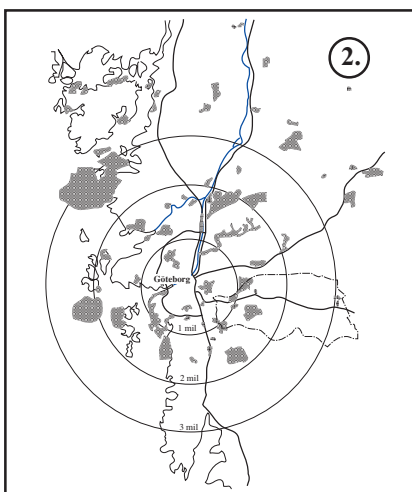
Naturskydd i långbänk

Det långsiktiga skyddet av naturen i Göteborgsregionen går långsamt. Det kan man konstatera om man ser på hur det går med genomförandet av länsstyrelsens program för skydd av 40 värdefulla tätortsnära naturområden i Göteborgsregionen (länsstyrelsen i Västra Götaland 2003). Enligt programmet skulle regionens 40 mest värdefulla områdena (karta 3) ha skyddats till år 2010. I januari 2010 hade dock enbart tre av områdena skyddats (karta 4). Att skyddsarbetet går så

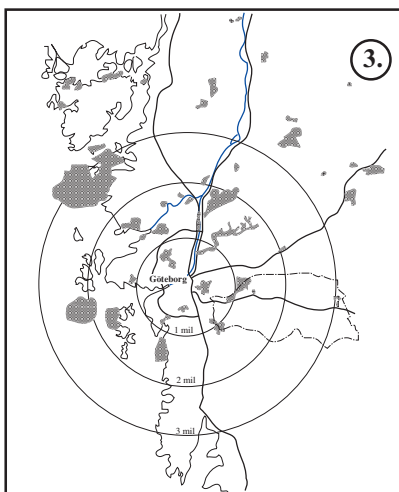
långsamt kan ha flera orsaker som konflikter med motstående exploateringsintressen, motstånd från vissa kommuner och att regeringen minskat anslagen till långsiktigt skydd av natur.

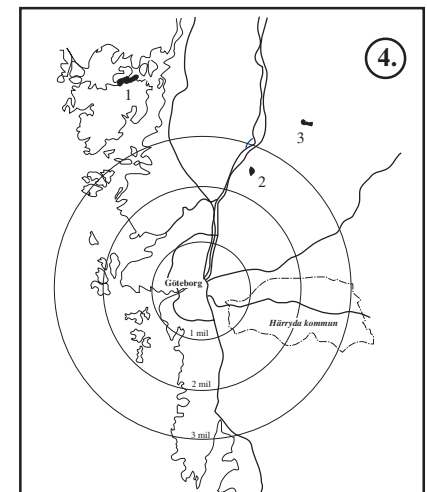
Januari 2003 -GF:s utredning

Juni 2003 - remissförslaget

November 2003 - antaget skyddsprogram

Januari 2010 - skyddade områden (3 stycken)

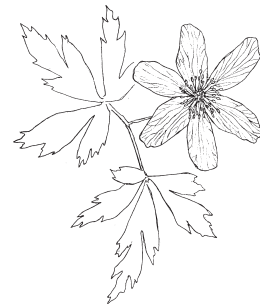
Vägförslag väckte folkstorm

En dispensansökan om att få bygga en ny väg genom Rådasjöns naturreservat väckte under våren en folkstorm i Mölnlycke. Till slut tvingades kommunen dra tillbaka ansökan och folkopinionen segerade. Men var det en kortsiktig seger? Vägen finns med i förslaget till översiktsplan och samhällsbyggnadschefen verkar fortsatt övertygad om förslagets förträfflighet och de två största partierna m och s vägrar ta ställning inför valet.

I maj när Säteriskogen stod i sin finaste vitsippskrud gick kommunen in med en ansökan om att få bygga en ny väg genom Rådasjöns naturreservat (se karta 2). Först avsåg man ansöka hos sig själv då man är reservatsförvaltare men miljö- och bygglövsnämnden krävde att ansökan skulle ställas till dom. När frågan uppmärksammades av boende i Mölnlycke väcktes en stor folkopinion. Insändare skrevs, upprop undertecknades, politiker och media kontaktades och ett stort opinionsmöte med politiker och flera hundra deltagare hölls. Naturskyddsföreningen agerade med skrivelser, inventering och kontakter med media och närboenden. Upprördheten var mycket stor och flera politiker verkade helt tagna på sängen. Man fick en känsla av att de blivit lika överraskade som många andra. Moderaterna och socialdemokraterna deltog inte heller på det stora opinionsmötet i Mölnlycke.

Här vill kommunen bygga en ny väg

Het fråga inför valet

Efter att ansökan drogs tillbaka har en förening "Rädda Rådasjöns naturreservat med omnejd" bildats och frågan har även blivit en het valfråga. Centerpartiet, Kommunistpartiet, Folkpartiet, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och det nybildade Sportpartiet har alla ganska så tydligt sagt nej till vägen. Socialdemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna vägrar dock ta ställning (GP 1/9). Det moderata kommunalrådet Annette Eiserman (m) säger till GP att "Vi tar inte ställning på så klen material utan frågan måste utredas mer". (Ett märkligt uttalande då man redan lämnat in en detaljerad dispensansökan med exakt vägdragning inritad). Även socialdemokraten Ing-Marie Samuelsson ger ett otydligt budskap i frågan och säger att "Vi är beredda till en öppen dialog och öppen diskussion om hela området".

Naturen en viktig valfråga?

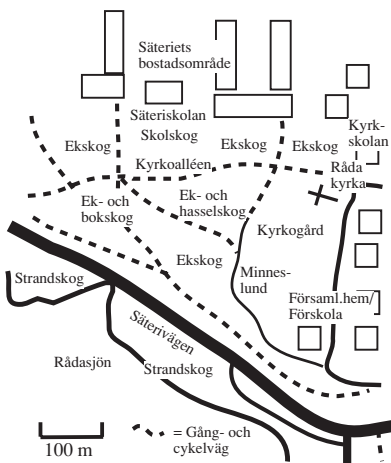
Att frågan blivit en så het och viktig valfråga är kanske inte så konstigt då just frågor kring exploatering av värdefull natur ofta skapar stor opinion och blir politiskt laddade i Härryda. I en kommunal enkät svarade exempelvis 75% av de tillfrågade kommuninvånarna att naturvårdsfrågorna var viktiga.

Reservatet "- En grön barriär"

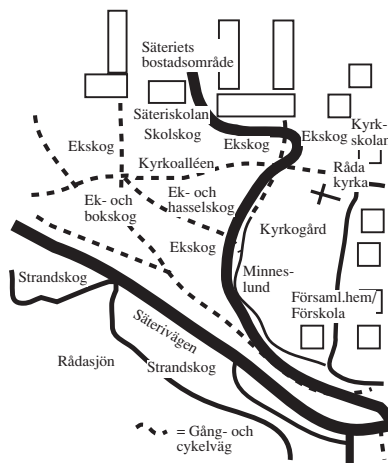
Förslaget försvarades av nya samhällsbyggnadschefen Bertil Widén som beskrev Säteriskogen och naturreservatet som ett problem och "en grön barriär" som hindrade folk att handla i Mölnlycke centrum. Folk hade enligt Bertil svårt att förstå och se syftet med vägen. Samtidigt hade kommunen svårt att förklara syftet då det saknas en färdig plan för Säteriområdets utveckling. Widéns uttalanden spädde ytterligare på folkopinionens ilska och antalet som skrev på uppropet mot vägen växte till över 2000 personer.

Naturskyddsföreningen agerade

När läget var som mest intensivt och på gränsen till kaotiskt skickade Naturskyddsföreningen en vädjan till kommunstyrelsen att man skulle dra tillbaka ansökan och starta dialog med berörda. Åtta timmar efter att skrivelsen kommit in gick så kommunen ut och meddelade att man drog tillbaka ansökan.

1. Säteriskogen - kyrkogården idag

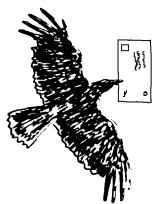

2. Efter vägbyggnation

Säteriskogen ned mot Råda församlingens hem är idag ett mycket välbesökt och trivsamt promenad- och rekreationsområde som har mycket höga natur-, kultur- och friluftsvärden (se karta 1.) Här finns ett väl utbyggt nät av cykel- och gångvägar och området är ett mycket bra exempel på hur ett närnaturområde kan se ut och förvaltas. Den gamla ekskogen är naturreservat och ett flertal rödlistade- och fridlysta arter förekommer. Mot kyrkogården öppnas sig landskapet och här bildas en värdefull övergångszon som är viktig för många djurarter. En byggnation av en ny bilväg tvärs genom området (karta 2) skulle orsaka mycket stor påverkan på närnaturområdet, förstöra art- och naturmiljöer och skapa stora barriäreffekter i landskapet.

B -FÖRENINGSBREV

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYE

Avs.
NATURSKYDDSFÖRENINGEN
I HÄRRYDA
c/o Mats Sandberg
Banvägen 62
435 43 Mölnlycke

Medlemsmöte

Tisdag 12 oktober
kl. 19.00
Gröna rummet, Mölnlycke kulturhus

Vi du veta mer om Härrydas natur och vad vi gör i Naturskyddsföreningen? Kom då på vårt medlemsmöte i Mölnlycke. Vi bjuder på fika med lite tilltugg. Vi ses, välkommen! Styrelsen

Miljövänligt fiske

Måndag 25 oktober
kl. 19.00
Mölnlycke kulturhus, stora salen

Martin Falklind, tar oss med bakom kulliserna vid TV-inspelningar av sina fiskeprogram och berättar om ekologiskt långsiktigt fiske. Samarrangemang: Naturskyddsföreningen i Härryda, Studieförbundet, Härryda kommun

Vandring vid Rådasjön

Söndag 7 november
kl. 09.00
Samling P-plats Råda Säteri (vid stallet)

Följ med på en vandring vid Råda Säteri och Rådasjön och upptäck områdets fina natur- och kulturvärden. Ta med fika, sittunderlägg och ta på lämplig klädsel (efter väder). Upplysningar: Michael Nilsson, 031-98 93 63 michael.nilsson@naturskyddsforeningen.se

Besök vår nya hemsida

Under hösten håller vi på att bygga upp vår nya hemsida. Allt eftersom kommer den fyllas med information om kommunens natur, olika miljöfrågor, miljöprovningar m.m. Besök gärna sidan och lär dig mer om kommunens miljö och få reda på vad som är på gång.
www.naturskyddsforeningen.se/harryda

